

■ Aldis Siliņš Lētes lomā (centrā) darbojas galvenokārt reālpsiholoģiskā reģistrā. Tas ir saprotami, jo viņam vienīgajam izrādē ir atstāta dabiska vizuālā identitāte. Viņš ir patikams četrdesmitgadnieks, kurš uz apkārtējo fona izskatās pievilcīgs un empātiju raisošs. Foto - Artūrs Pavlovs

SKAISTUĻI UN BRIESMONIS

Dailes teātra **jauniestudējuma Neglitenis** vēstījums ir skaidrs: sava personība un seja – gan fiziskā, gan morālā – ir jāsargā un jāmil, jo pārāk viegli ir to zaudēt **Teksts Līga Ulberte**

Aktieris Gundars Silakaktiņš jau labu laiku iet savu konsekventu ceļu režijā, ko lielākoties raksturo divas cienījamās īpašības. Pirmkārt, tā ir oriģināla, Latvijas teātrī maz zināma literārā materiāla izvēle. Pēterā Stroena melnā komēdija *Kauli* (2013) un pēc Stīvena Kinga motīviem veidotā ironiskā šausmene *Pielūdzēja nr. 1* (2017) liecināja par noturīgu režisora interesi grotesku cilvēcisko attiecību spēļu pētniecības un melnā humora virzienā. Mazā spēles laukumā stāsts tiek maksimāli pietuvināts skatītājiem, ideālā variantā radot smieklus un bailu sabiezējumu, kuram labprāt ļaujas gan aktieri, gan skatītāji. Tā ir otra Gundara Silakaktiņa izrāžu labā īpašība – saskaņots aktieru ansamblis darbs tuvplāna situācijā.

XXI GADSIMTA ANEKDOTE

Visas nosauktās pazīmes attiecas arī uz jaunāko Gundara Silakaktiņa režijas darbu – Mariusa fon Maienburga viencēliena *Neglitenis* iestudējumu Dailes teātra Kamērālē ar četriem aktieriem. Šo lugu ar citādi latviskoti nosaukumu *Kropļis* (*Neglitenis* tomēr šķiet vairāk adekvāts ekvivalents vācu *Der Häßliche*) 2012. gadā Karpes Kultūras centrā kā neatkarīgu projektu jau veidojusi jauna režisore Oļesja Rubene ar aktieriem Artūru Dīci, Sanītu Paulu, Juriiju Djakonovu un Ivaru Krastu,

bet par nozīmīgu notikumu tas nekļuva.

2014./2015. gada sezonā trīs Maienburga lugas iestudēja Viesturs Meikšāns – *Apjukumu* Valmierā, *Mācekli* JRT un *Brīvu redzamību* (izrādes nosaukums *Ainava un bars*) teātrī *Dirty Deal*. Maienburgs ir vācvalodīgajā teātrī ļoti labi pazīstams un daudz spēlēts vidējās paaudzes dramaturgs, kura tekstiem raksturīga sadalītās personības jeb individualitātes zuduma tēma XXI gadsimta Rietumu sabiedrības sociālo un politisko tendencu ietekmē. Tematiski Maienburga interesē cilvēka totalitātes atsvešinātības jemesli un izpaušmes – kāpēc cilvēki nedomā un nesaprot cits citu un arī paši sevi, kā mainās valodas loma un līdz ar to komunikācijas formas, cik nenotverama aiz neskaitāmām sociālajām maskām kļūst individuālā identitāte. Formas ziņā Maienburga teksti ir fragmentētas epizožu virknes, kurās ne vienmēr nepārprotami ir nolasāms hronoloģisks naratīvs un viena un tā pati parādība tiek rādīta no dažādu varoņu skatpunkta. Tā nav viegli spēlējama, bet ir nenoliedzami laikmetīga dramaturģija.

Neglitenis žanriski būtu saucams par XXI gadsimta absurda komēdiju. Nelielā apjoma dēļ (arī Dailes teātra izrādē ilgst tikai mazliet vairāk par stundu) vāciski rakstotajā kritikā tā reizēm dēvēta arī par anekdoti. Lai saglabātu kaut daļēju intrigu tiem, kas izrādē vēl skatīsies, sižetu drīkst tikai ieskicēt. Inženieri Lēti, kurš izgudrojis jauna modeļa elektrisko saslē-

dzēju, priekšnieks nepalaiž uz starptautisku semināru to prezentēt, jo Lētem ir... ārkārtīgi neglita seja, kas varētu ievērojami vājināt pārdošanas sekmes. Izrādās, neglītuma faktu visi, izņemot pašu Lēti, sen jau ir zinājuši, tikai izlikušies to neredzam, kaut klusībā brīnījušies, cik mierīgi Lēte ar šo defektu sadzīvo. Negaidītās atklāsmes iespaidots, Lēte izlemj veikt plastisko operāciju, kas viņu pārvērs žilbinošā veiksmīnīkā, un pēc tikpat skaistas sejas sāk ilgoties arī citi.

AUTORA REMARKAS

Režisors Gundars Silakaktiņš kopā ar scenogrāfu Aigaru Ozoliņu, kostīmu mākslinieci Jurati Silakaktiņu, horeogrāfi Ingu Krasovsku un aktieriem Aldi Siliņu, Ēriku Eglīju, Lauri Subatnieku un Niklāvu Kurpnieku ir pilnībā respektējuši lugas garu un burtu. Maienburgs, būdams teātrī praktiski strādājošs dramaturgs, nereti izsniedz remarkas režisoriem špiķerus (*Negliteni* pat pārāk tiešus), kā skatuviski atrisināt savu lugu sarežģītākos rēbusus. Tā arī šoreiz autors ir norādījis, ka visiem aktieriem, izņemot neglītēnu Lētes tēlotāju, ir jāspēlē vairākas lomas, brīvi «staigājot» starp tēliem skatītāju acu priekšā. Tāpat remarkās ir uzsverts, ka Lētes lomas tēlotāja vizuālo izskatu izrādes laikā nekādi nevajag mainīt, par spīti tam, ka tekstā ar varoni notiek kardinalas transformācijas.

Aldis Siliņš Lētes lomā darbojas galvenokārt reālpsiholoģiskā reģistrā. Tas ir sa-

protami, jo viņam vienīgajam ir atstāta dabiska vizuālā identitāte. Viņš ir normāls, patikams četrdesmitgadnieks, kurš uz apkārtējo, izrādē nereālistiski sagrimēto albīnu (baltas drēbes, bāla āda, baltas skropstas u. tml.), fona izskatās pievilcīgs un empātiju raisošs. Savukārt apkārtējie salīdzinājumā ar Lētes normālību izskatās jo īpaši deformēti. Lauris Subatnieks priekšnieka un plastikas ķirurga lomā izmanto jau redzētus, bet konkrētajā gadījumā iedērošus izteiksmes līdzekļus – viegli infernālu un vienlaikus aizbildniecisku intonāciju un izturēšanās veidu.

Ērika Eglīja (Lētes sieva Fanija un bagāta, ekscentriskā veca kundze) un Niklāvs Kurpnieks (Lētes kolēģis Karlmans un vecās kundzes neskaidri seksuāli orientētais dēls) gan plastikā, gan mīmikā dod vaļu spilgtai groteskai. Kopumā viss ansamblis spēlē precīzi, jo pašironiski un artistiski, un publika smejas. Izrādes telpa ir tieši tik sterili sintētiska, lai itin viegli ļautu ar to identificēties jebkuram šīs desmitgades pilsētniekam. Arī vēstījums ir skaidrs – sava personība un seja (gan fiziskā, gan morālā) ir jāsargā un jāmil, jo pārāk viegli ir to zaudēt, izkaisīties, multiplicēties kādu mākslīgi radītu standartu dēļ. Šī mūsdienu patiesība ir neapšaubāmi aktuāla, pat ja *Neglitenis* par to nepasaka neko jaunu. ■

NEGLĪTENIS

Dailes teātra Kamērālē 11.V plkst. 18, 17.V plkst. 19